

УДК 330.332

Бакса Х. – ст. гр. БМс-31, Романів Н. – ст. гр. БУМ-51.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ РИНКУ ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Малюта Л. Я.

Baksa K., Romaniv N.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

INNOVATIVE ASPECTS OF THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF LOGISTIC SERVICES MARKET IN UKRAINE

Supervisor: PhD., docent Malyuta L.

Ключові слова: логістика, ринок логістичних послуг, провайдери.

Keywords: logistics, logistics services market, provider.

Логістичні послуги є важливими складовими ринкової системи господарювання. Саме завдяки засадам логістики і застосуванню на практиці принципів та методів щодо організації логістичних процесів (необхідний товар, у потрібній кількості, гарантованої якості, у необхідне місце, у належний час) забезпечується налагодження, безперервний рух матеріалів, ресурсів і готової продукції від виробника до споживача.

Сучасна глобалізація економічних відносин на світовому ринку, розвиток існуючих і створення нових міжнародних транспортних коридорів, торгово-транспортних мереж, розвиток логістичної інфраструктури підтверджують важливість для України розвиток ринку логістичних послуг.

Дослідження проблеми логістичної діяльності займалися провідні зарубіжні вчені: М. Бернон, Р. Каплан, М. Крістофер, Р. Купер, Д. Уотерс, А. Харрісон, Р. Хоук та ін.. Питання управління логістичними процесами в Україні відображені в працях таких вітчизняних науковців, як: В. Алькема, П. Дудкін, В. Кислий, Л. Малюта, Ю. Пономарьов, В. Смирчинський, О. Сумець та інші.

Логістична послуга – це діяльність, спрямована на задоволення потреб споживача шляхом постачання необхідного товару в необхідній кількості, у необхідному місці, у визначений час за мінімально можливою ціною.

У 70-80-х роках ХХ ст. розвинувся перший рівень управління логістикою, де всі логістичні операції здійснювало підприємство. Логістичні компанії на цьому рівні (1PL – First Party Logistics) – самостійно розробляють і здійснюють логістичні операції: транспортування, складування, управління фінансовими та інформаційними потоками.

Наприкінці 80-х – на початку 90-х років почала відбуватися трансформація функціональних операторів у комплексні. В подальшому провайдери логістичних послуг за кількістю реалізуючих логістичних функцій та рівнем доступу до міжнародних ринків збуту поділяються на чотири групи:

1. 2PL-провайдери – вузькоспеціалізовані логістичні посередники. Такі фірми працюють на ринку класичних логістичних послуг – це транспортні компанії, експедитори, вантажні термінали, страхові компанії, склади загального використання, фірми з надання інформаційно-консалтингових послуг у галузі логістики тощо. Близько 90% компаній, що надають послуги на ринку України – 2PL-провайдери.

2. 3PL-провайдери – ті, що пропонують комплексний логістичний сервіс (беруть під свій контроль декілька або всі логістичні функції). Вони забезпечують функціонування всього ланцюга розподілу. Потрібні відносини будують на основі довгострокових договорів, часто із закріпленням матеріальної відповідальності логістичних провайдерів за якість відповідної частини логістичного ланцюга.

3PL-провайдерами стають або компанії, що розвиваються шляхом розширення спектра логістичних послуг із оператора другого рівня, або вихідці з підрозділів підприємств не логістичного профілю (найчастіше великих дистриб'юторів), які вирішили диверсифікувати свій бізнес і зайняти певне місце у незаповненій ніші економіки країни.

В Україні цей сегмент перебуває на стадії зародження і основними на ринку поки що є міжнародні компанії, зокрема, "Kuehne&Nagel", "FM Logistic", "DHL Danzas", які характеризуються значними фінансовими можливостями та відпрацьованими зв'язками. Такі компанії розташовують свої філії і складські мережі у регіонах, прилеглих до міжнародних транспортних коридорів. Серед національних логістичних 3PL-операторів заслуговує на увагу компанія "Українські вантажні кур'єри (УВК)", яка надає комплексні логістичні послуги на ринку України, та має більше 350 компаній постійних клієнтів.

3. 4PL-провайдери – логістичні інтегратори повного циклу, тобто компанії, які використовують системний підхід до управління всіма логістичними бізнес-процесами замовника. Причому можуть це робити як самостійно, використовуючи власні реальні активи, так і залучати інших виконавців – 3PL-провайдерів, виступаючи як посередники. Повний аутсорсинг логістичних операцій (4PL) в Україні поки що відсутній, насамперед через брак постачальників таких послуг, а по-друге, більшість торгових і виробничих компаній в Україні не досягли того рівня розвитку, на якому могли б користуватись послугами логістичних 4PL-провайдерів. Крім того в Україні зберігається нерівномірність розвитку ринку логістичних послуг в територіальному розрізі.

4. 5PL- провайдери – логістика електронної комерції – управління всіма ланками ланцюга поставок за допомогою електронних засобів інформації. Охоплює стратегічне планування та розвиток усіх необхідних для електронних угод логістичних систем. Для таких провайдерів характерне надання широкого спектру послуг, низький рівень логістичних активів та глобальні масштаби діяльності.

- На сучасному ринку логістичних послуг можна виділити три основних напрями:
- виконання перевезень і експедирування вантажів транспортом різних видів;
  - надання складських послуг;
  - надання послуг по інтеграції, а також керуванню ланцюгами постачань.

Отже, сучасні тенденції світового економічного простору та процеси ринкової трансформації активно проходять на вітчизняному ринку, зумовлюють необхідність зміни підходів і принципів до організації та управління логістикою. Логістичний бізнес в Україні – один із наймолодших, можливо, тому є одним з найризикованіших. Цей ринок характеризується дефіцитом спеціалістів, недостатньо розвиненою інфраструктурою, слабкою підтримкою з боку держави.

Незважаючи на наявність окремих гальмуючих чинників, ринок логістичних послуг в Україні успішно розвивається. Однією з визначальних умов ефективного його функціонування є формування сучасної, науково обґрунтованої стратегії розвитку ринку, спрямованої на підвищення ефективності функціонування підприємств даної галузі, організацію раціональної системи логістичного обслуговування потреб регіонів у перевезеннях, формування конкурентного середовища на регіональному ринку транспортно-складських послуг тощо.